

שבט יהודה

בס"ד
עלון מס' 632
טז' תמוז התשפ"ה

פרשת השבוע: בלק

הדלי"ן 19:12
שקיעה 19:52
שחרית 8:00
מנחה 18:45
ע.מוצ"ש 20 ד' אחרי השקיע'

לעילוי נשמת אחינו היקר

יהודה שוקרלה בן לאה מרים רוזאן.

הודעה

כל השיעורים הרבים של הרב
אליהו אלדדי
ניתן לצפות במדיה האלקטרונית
בתקווה שימצאו חן בעיניכם!
אשמח לקבל הערות והארות ועצות!

בס"ד

כהן גרוש, נראה טוב
עובד ולומד, מעולה, ירא
שמים, מחפש אשה
כשרה טובה ונאה לזיווג.
אפשר ליצור קשר
בטלפון 0509008272

הרב אליהו אלדדי

יגל עלי ואביסלה נפלאות מתורקן

(תהילים קיט)

בסייעתא דשמיא מתארגנות קבוצת לומדיים שיקבלו

תשלום מי שמועונין שיפנה למל: 0509008272 (מוגבל)

בס"ד

יז' בתמוז

י"ז בתמוז (שבעה עשר בתמוז) הוא אחד מארבעת ימי התענית שנקבעו ביהדות לזכר חורבן בית המקדש. תענית זו מציינת את היום שבו הובקעה חומת ירושלים, שלושה שבועות לפני חורבן בית המקדש השני. על פי המקרא והתלמוד הבבלי, לפני חורבן בית המקדש הראשון נבקעה חומת ירושלים בתשעה לחודש תמוז, אך בתלמוד הירושלמי כתוב שגם בבית ראשון נפרצו החומות בי"ז בתמוז אלא שבצל המצב הקשה טעו בספירה.

הצבא הבבלי הטיל מצור ושלושה שבועות לאחריו נחרב בית המקדש

יום יז' בתמוז הוא יום צום, כי זוהי היום ה-40 יום שקיבלו את התורה, שחזרו ישראל להיות כאדם הראשון, לפני החטא, מעשה ידיו של הבורא. כל עוד לא עבר על דבר ה', היה לו חירות ממלאך המשיחית, ומכל בחינה אחרת היה במיטבו ללא מחלות ובעיות אחרות, ביום זה חטאו בחטא בעגל, ואת כל הטוב שבא להם מיום קבלת התורה, חזר להיות כשהיה. ואז המשנה אומרת במסכת תענית

"חמשה דברים אירעו את אבותינו בשבעה עשר בתמוז...

נשתברו הלוחות. ובוטל התמיד. והובקעה העיר. ושרף אפוסטומוס את התורה. והעמיד/והועמד צלם בהיכל... " העגל כמשמעו! עד היום אנו משלמים על חטא העגל!

ביטול קורבן התמיד

בכל יום ויום היו מקריבים בבית המקדש את קורבן התמיד: שני כבשים, אחד בבוקר ואחד בערב. גם בזמן המצור על ירושלים היו הכהנים מקריבים, אולם לפי המתואר בכתבי יוסף בן מתתיהו, בשבעה עשר בתמוז נבקעו חומות הר הבית. הכהנים שהיו במקדש נקראו להילחם, כך שלא נמצא אף כהן טהור שיקריב את התמיד.

הסבר אחר ניתן על פי אגדה בגמרא המובאת גם אצל יוסף בן מתתיהו, על מלחמת האחים החשמונאים הורקנוס השני ואריסטובולוס השני:

"כשצרו מלכי בית חשמונאי זה על זה – היה הורקנוס מבחוץ ואריסטובולוס מבפנים. בכל יום היו משלשלין (אנשי אריסטובולוס) דינרים בקופה, ומעלים להם תמידים. היה שם זקן אחד... אמר להם: "כל זמן שעוסקים בעבודה אינם נמסרים בידכם". למחרת שלשלו להם דינרים בקופה, והעלו להם חזיר. כיוון שהגיע לחצי החומה, נעץ ציפורניו בחומה ונזדעזעה ארץ ישראל ארבע מאות פרסה על ארבע מאות פרסה"

— תלמוד בבלי, מסכת סוטה, דף מ"ט עמוד ב' מסכת מנחות, דף ס"ד עמוד ב'

ביקוע חומות ירושלים

בשנת 70 לספירה נפרצו חומות ירושלים בידי טיטוס, המפקד העליון של הצבא הרומי בארץ ישראל, באותו יום ממש שבו בוטל קורבן התמיד. המצור של הרומאים על ירושלים החל בחודש ניסן שנת 70 לספירה, ונמשך שלושה חודשים עד להבקעת החומה בחודש תמוז. כשלושה שבועות לאחר שנבקעה החומה, נכבשה ונהרסה ירושלים בידי צבאו של טיטוס, ובית המקדש הועלה באש.

על פי התלמוד הבבלי, לפני חורבן בית ראשון נפרצו חומות העיר בט' בתמוז, כפי שכתוב בספר ירמיהו, ומאחר שחורבן בית שני נחשב חמור יותר מחורבן הבית הראשון, נקבע התאריך המאוחר יותר - י"ז בתמוז - כיום תענית לשני האירועים יחד. לעומת זאת, בתלמוד הירושלמי נטען כי גם בזמן חורבן בית ראשון נפרצו חומות העיר בי"ז בתמוז, ומה שנכתב בספר ירמיהו נובע בשל בלבול מניין הימים בעם ישראל בימי המצור.

שריפת ספר תורה בידי אפוסטמוס

ישנן מספר השערות לגבי זהותו של אפוסטמוס. לפי אחת מהן הכוונה לאנטיוכוס אפיפנס, מימי החשמונאים, כמתואר בספר החשמונאים: "וספרי התורה אשר מצאו קרעו וישרפו באש" אלא שהשם אפיפנס השתבש לאפוסטמוס.

השערה אחרת טוענת כי ספר התורה נשרף על ידי חייל רומאי בשם אפוסטמוס, מתוך אמונה שרווחה אצל חלק מאיבי ישראל כי עם הספר לא יוכל להתקיים ללא הספר. יש המזהים אותו עם פוסטמיס פקיד רומי בכיר במינהל נציבות סוריה במאה השנייה ואם כך הקשר הוא ככל הנראה למרד בר כוכבא.

יש המבקשים לקשור מעשה זה עם סיפורו של יוסף בן מתתיהו בספרו מלחמות היהודים על חייל רומי שמצא לא הרחק מבית חורון ספר תורה, קרע אותו לקרעים והשליכו לתוך האש. היהודים נזדעזעו מחילול הקודש ודרשו מיד מהמשגיח הרומי בקיסריה להעניש את הפורע, "כי מוכנים הם למסור את נפשם מלראות תורת-אבות מחוללת באופן כזה". השערה זו נתמכת בדברי דעת רבי אחא בירושלמי הטוען כי מעשה השריפה אירע "במעברתא דלוד", שכן בית חורון שוכנת בדרך המעבר מלוד לירושלים. אמנם, לדעת חכמים המעשה אירע במקום אחר, "במעברתא דטרלוסה".

העמדת פסל במקדש

הוכנס פסל עבודה זרה לבית המקדש. בתלמוד הירושלמי התלבטו לגבי זמן המעשה על פי הגרסה במשנה - לפי הגרסה והעמיד זהו מעשה של אותו אפוסטמוס, ולפי הגרסה והועמד מדובר על פסל האשרה שהעמיד מנשה מלך יהודה [15] או פסל זאוס שהעמיד אנטיוכוס בבית המקדש השני [דרוש מקור].

הכרזה על התענית

אצל הספרדים ועדות המזרח (כמו גם בחלק מקהילות איטליה) נהוג להכריז על התענית בשבת שלפניה [19]. וזה נוסח ההכרזה:

אחינו בית ישראל שמעו צום הרביעי יהיה ביום... יהפכה הקב"ה לששון ולשמחה כמו שנאמר: "כה אמר ה' צבא-ות צום הרביעי וצום החמישי וצום השביעי וצום העשירי יהיה לבית יהודה לששון ולשמחה ולמועדים טובים והאמת והשלום אהבו".

בלעם נביא הגויים

נביא גדול היה בלעם, עד כי חז"ל משווים אותו למשה רבינו ע"ה. אך הבדל גדול יש בין נבואתו של אדון הנביאים לבין "נבואתו" של בלעם. הרמב"ם פוסק בהלכות יסודי התורה (פרק ז, הלכה א):

"ואין הנבואה חלה אלא על חכם גדול בחכמה, גיבור במידותיו, ולא יהיה יצרו מתגבר עליו בדבר בעולם". יש לדעת זאת. שגם אדם גדול בחכמה ובכל המידות הטובות, ואף אם יחיה 10,000 שנה, לא תמיד יהיה נביא אפילו בחלום או במחזה, אם הקב"ה לא ירצה להתגלות אליו. אלא במי שיהיה חפץ בו. שני שונאי ישראל נפגשים עמנו בפרשה זו: בלק ובלעם. כשבלעם, הנביא הגדול של הגויים הוא שונא ישראל הרבה יותר מבלק, שהוא רואה איך כל המגינים על הארץ שלו, נעלמים מן הארץ, רוצה לשמור על עמו וארצו, ועושה כל שבכולתו להרחיק את המאיים רחוק ככל האפשר. אבל בלק שאין לו מפני מה להגן, ולא נוגע לו, רוצה להלחם בישראל ולהרוג בהם ככל האפשר, ממש מלחמה על כל השלכותיו. אבל הוא לא לקח בחשבון שיש מי שהוא הנותן לו כוח להינבא ולעשות טוב או רע. אם מישהו מקבל כוח כלשהו מהיכן בא אם לא מהאדון יתברך וברצונו אפילו יזוז עלה ברוח מצוייה. בדרך שרוצה לילך בה מוליכין. הוא רוצה ללכת (בדרך של לכלות את שונאי ישראל) מוליכין אותו. אבל בחסדי ה' יתברך, עצר ה' בעד כעסו ולא כעס כל אותם הימים. שאומר הנביא: "עמי זָכַר נָא מֶה יַעֲזֹב בְּלֶק מֶלֶךְ מוֹאָב וּמֶה עָנָה אֹתוֹ בְּלָעָם בֶּן בְּעֹר מִן הַשָּׁטִיט עַד הַגִּלְגָּל לְמַעַן יִדְעַת צְדָקוֹת יְהוָה-ו-ה'". ונאמר בגמרא ז.:

"ומי איכא רתחא קמיה דקודשא בריך הוא אין דתניא (תהלים ז, יב) ואל זועם בכל יום וכמה זעמו רגע וכמה רגע אחד מחמשת רבוא ושמונת אלפים ושמונה מאות ושמונים ושמונה בשעה וזו היא רגע ואין כל בריה יכולה לכיין אותה שעה חוץ מבלעם הרשע דכתיב ביה (במדבר כד, טז) ויודע דעת עליון השתא דעת בהמתו לא הוה ידע דעת עליון הוה ידע אלא מלמד שהיה יודע לכיין אותה שעה שהקב"ה כועס בה והיינו דאמר להו נביא לישראל (מיכה ו, ה) עמי זכר נא מה יעץ בלק מלך מואב וגו' מאי (מיכה ו, ה) למען דעת צדקות ה' א"ר אלעזר אמר להם הקב"ה לישראל דעו כמה צדקות עשיתי עמכם שלא כעסתי בימי בלעם הרשע שאלמלי כעסתי לא נשתייר משונאיהם של ישראל שריד ופליט והיינו דקא"ל בלעם לבלק (במדבר כג, ח) מה אקב לא קבה אל ומה אזעם לא זעם ה' מלמד שכל אותן הימים לא זעם. וכמה זעמו רגע וכמה רגע א"ר אבין ואיתימא רבי אבינא רגע כמימריה. ומנא לן דרגע רתח שנא' (תהלים ל, ו) כי רגע באפו חיים ברצונו"

כלומר עצר בעד זעמו בשביל ישראל, שכלל לא ידעו כל המתחולל במקום כלשהו, שרצו, להשמיד את שונאי ישראל.

ואדרבא ברך את ישראל ולא כפי שרצה בלעם לקלל את ישראל.

ברכותיו של בלעם

שמות רבה פרשה לא סימן י' – המשכן שהתמשכן
... אלא אמר הקב"ה: אעפ"כ, תנאי התניתי עמהם. אם יחטאו יהא בית המקדש מתמשכן עליהם, שנאמר: "ונתתי משכני בתוכם" (ויקרא כו) – אל תהי קורא מְשַׁכְּנִי אלא מְשַׁכּוֹנִי. וכן בלעם אומר: "מה טובו אהליך יעקב משכנותיך ישראל" (במדבר כד) – שני משכנות. ונקראו אהליך כשהם בנויים ומשכנותיך כשהם חרבים. מדרש

אלוהו רבה פרשה יט – בית המדרש מטהר

"מה טובו אהליך יעקב" – וכי מה טיבן של נחלים אצל בתי מדרשות? אלא מה נחלים יורדין בני אדם לתוכן כשהן טמאין, וטובלין ועולין מתוכן כשהן טהורין, כך בתי מדרשות בני אדם נכנסין לתוכן כשהן מלאין עונות, ויוצאין מתוכן כשהן טהורין.

בראשית רבה פרשה סה סימן כ

א"ר אבא בר כהנא: לא עמדו פילוסופים בעולם כבלעם בן בעור וכאבנימוס הגרדי. (היה פילוסוף יווני מעין זעיר אנפין של בלעם, מהדורה מוקטנת, חי בימי התנאים), נתכנסו כל עובדי כוכבים אצלו, אמרו לו: תאמר שאנו יכולים ליזדווג לאומה זו? אמר: לכו וחזרו על בתי כנסיות ועל בתי מדרשות שלהם. אם מצאתם שם תינוקות מצפצפין בקולן אין אתם יכולים להזדווג להם. שכך הבטיחן אביהן ואמר להם: הקול קול יעקב – בזמן שקולו של יעקב מצוי בבתי כנסיות אין הידים ידי עשו. ואם לאו – הידים ידי עשו, אתם יכולים להם". שכל הקללות שחשב בלעם לקלל את ישראל נהפכו אמנם ברגע שהוציאן מפיו לברכות, אבל ברגע שחטאו ישראל חזרו להיות קללות, היינו חזרו לכוונתן המקורית כפי שהתכוון בלעם לומר. חוץ מאחת: "שלא יהו להם בתי כנסיות ובתי מדרשות", שמרגע שהפכה לברכה: "מה טובו אהליך יעקב" – שוב לא פסקה. ומי הוא שכמעט והפך גם את ברכת "מה טובו אהליך יעקב" לקללה? אחז מלך יהודה. ראה [ויקרא](#) ויהי בימי אחז – מה צרה הייתה שם? ... כך אמר אחז: אם אין גדיים אין תיישים, אם אין תיישים אין צאן, אם אין "רבה יאז צאן אין רועה, אם אין רועה אין עולם. כך אמר אחז: אם אין קטנים אין תלמידים, אם אין תלמידים אין חכמים, אם אין

חכמים אין תורה, אם אין תורה אין בתי כנסיות ובתי מדרשות. אם אין בתי כנסיות ובתי מדרשות אין הקב"ה משרה שכינתו בעולם. מה עשה? עמד ונעל בתי כנסיות ובתי מדרשות ... למה נקרא שמו אחז? שאחז בתי כנסיות ובתי מדרשות ... ר' יעקב בשם ר' אחא: אין לך שעה קשה כאותה שעה. "יהודי מלך יהודה הוא שכמעט ומימש את "ברכת" בלעם האחרונה. אנכי ". ["כי לא תשכח מפי זרעו"](#): אבל ישעיהו ותלמידיו עמדו כנגדו וקיימו את הפסוק והילדים אשר נתן לי ה' ". ראה המדרש במלואו שם. ראה גם בדברינו [המדרש הזה עלה](#) בפרשת לך לך באדיבות "מחלקי המים" [בידינו מן הגולה](#)

ילקוט שמעוני פרשת בלק רמז תשעא – טובים אהלים של מטה
"מה טובו אהליך יעקב" – טובים אהלים של מטה מאהלים של מעלה. אהלים של מעלה הכל נכשלין בהן יש שעובדין לחמה וללבנה ולכוכבים. אבל אהלים של מטה אין לך אדם שנכנס לבית הכנסת או לבית המדרש וחוטא

קינוח נפלא!

ויקרא רבה פרשה א יא-יב

אמר ר' יהושע בן לוי: אילו היו אומות העולם יודעים מה אוהל מועד יפה להן היו מקיפין אותו אהליות וקסטיות. אתה מוצא, שעד שלא הוקם המשכן היו אומות העולם שומעים קול הדיבור ונתרזים מתוך פנוקטיות. 19 זהו שכתוב: "כי מי כל בשר אשר שמע קול אלקים חיים ... ויחי" (דברים ה כג) ... ששנה רבי חייא: "וידבר ה' אליו מאהל מועד" – מלמד שהיה הקול נפסק ולא היה יוצא חוץ לאהל מועד.

אמר ר' יצחק: עד שלא הוקם המשכן הייתה נבואה מצויה באומות העולם. משהוקם המשכן, נסתלקה מביניהם, שנאמר: "אחזתיו ולא ארפנו, עד שהבאתיו אל בית אמי ואל חדר הורתי" (שיר השירים ג ד). אמרו לו: הרי בלעם מתנבא! אמר להן: לטובתן של ישראל נתנבא: "מי מנה עפר יעקב", "לא הביט און ביעקב", "כי לא נחש ביעקב", "מה טובו אוהליך יעקב", "דרך כוכב מיעקב", "וירד מיעקב".

מחידושי אבר'ם: חקת

מחידושי אבר'ם: חידוש ראשון:

"וַיֹּאמֶר בְּלָעָם אֶל-הָאֱלֹהִים בְּלֹק בֶּן-צֹפֵר מֶלֶךְ מוֹצֵב שְׁלַח אֵלַי: הִנֵּה הָעָם הֵיטָא מִמֶּצְרַיִם וַיִּכַּס אֶת-עֵין הָאָרֶץ עֲתִידָה לָקֶה קְבֶה-לִּי אֹתוֹ אוֹלִי אוֹכֵל לְהִלָּחֵם בּוֹ וְגִרְשָׁתִיו"

משנעות מילותיו של רשע זה, א. להלחם בו, (בלק אמר) (אולי אוכל מכה בו, אבל בלעם רוצה להלחם בו, על כל המשמעויות של מלחמה) ועוד יותר מסתיר מהקב"ה את וגרשתיו מן הארץ. (ארץ שלי? או מהעולם!?!), רק אומר וגרשתיו, יתפרש בצורות שונות. אבל כוונתו מן העולם. הגמרא ברכות בדף ז. מבהיר את כוונתו: שהיה יכול לומר "קָלָם", שאם התחיל יכול להמשיך.

בלעם איננו נוגע בדבר והור מארם נהרים מרחק רב ממואב. מה לך לקלל? או לרצות לכלות עם? אומר שלמה וכסך יענה את הכל. ועוד, שנאה ירדה לעולם בזמן קבלת התורה. מבלי לדעת למה רוצים לכלות את שונאיהם של עמישראל.

שבת שלום ומבורך!!!

מהצעיר: אליהו בן ר' משה- אלדדי הכהן הי"ו, בעל חידושי אבר'ם

כל האסונות והקצות אצל יקופיו

או להפציל ארפואה ולהציל חיה

נא להתקשר ל: 050-9008272

אהבת? דמלך לכל הזכרים והמכרים!!!

לא אהבת? יש לך הערות? ספר לי!!!

כלי נדר מבטיח לנסות לתקן!!!